

GJYKATA EVROPIANE PËR TË DREJTAT E NJERIUT

SEKSIONI I TRETË

Çështja Prodhim Veshje nr. 2 sh.a. kundër Shqipërisë

(Kërkesa nr. 34649/14)

VENDIM

STRASBURG

17 tetor 2023

Ky është vendim përfundimtar, por mund t'i nënshtrohet rishikimit redaktorial.

Në çështjen Prodhim Veshje nr. 2 sh.a. kundër SHQIPËRISË,

Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut (Seksioni i Tretë), e mbledhur si Komitet, i përbërë nga:

Georgios A. Serghides, *President,*

Darian Pavli,

Oddný Mjöll Arnardóttir, *gjyqtarë,*

dhe Olga Chernishova, *zëvendëskancelare e Seksionit,*

Duke pasur parasysh:

kërkesën (nr. 34649/14) kundër Republikës së Shqipërisë të depozituar në Gjykatë sipas nenit 34 të Konventës për Mbrojtjen e të Drejtave dhe Lirive Themelore të Njeriut (“Konventa”), më 29 prill 2014 nga Prodhim Veshje nr. 2 sh.a., një shoqëri tregtare e themeluar në Shqipëri (“shoqëria kërkuuese”) e përfaqësuar nga z. B. Rusi, avokat i licencuar në Tiranë;

vendimin për të njoftuar Qeverinë e Shqipërisë (“Qeveria”) të përfaqësuar nga agjentja në atë kohë znj. A. Hicka dhe më pas nga z. O. Moçka, avokat i përgjithshëm i shtetit për ankimet sipas nenit 6 § 1 të Konventës në lidhje me aksesin në Gjykatë, mungesën e paanshmërisë dhe mungesën e arsytimit, dhe për të shpallur të papranueshme pjesën tjetër të kërkesës;

parashtrimet e palëve;

Pas diskutimit me dyer të mbyllura, më 26 shtator 2023,

jep vendimin e mëposhtëm, i cili u miratua po në atë datë:

OBJEKTI I ÇËSHTJES

1. Çështja ka të bëjë me shkeljen e dyshuar të së drejtës së shoqërisë kërkuuese për akses në Gjykatën Kushtetuese, mungesën e paanshmërisë së Gjykatës së Apelit dhe mungesën e arsytimit të vendimit të Gjykatës së Lartë, sipas nenit 6 § 1 të Konventës.

2. Në vitin 2006, një palë private filloi ndërtimin në një parcelë toke të pretenduar nga shoqëria kërkuuese. Në vitin 2007, shoqëria kërkuuese depozitoi një padi civile për të kërkuar mbrojtjen e të drejtave të saj të pronës dhe një masë sigurim padie kundër vijimit të ndërtimit në tokën e saj, bazuar në nenin 303 të Kodit Civil. Më 4 dhjetor 2007, Gjykata e Rrethit Gjyqësor Tiranë (Gjykata e Rrethit) mori vendimin për *masën e sigurimit të padisë*, duke e ndaluar ndërtimin. Ky vendim u la në fuqi nga Gjykata e Apelit, më 20 qershor 2008, dhe nga Gjykata e Lartë, më 26 shkurt 2009. Pas daljes së urdhrimit të ekzekutimit, shoqëria kërkuuese filloi veprimet përmbaremore. Më 14 maj 2008, Gjykata e Rrethit Gjyqësor rrëzoi padinë civile të palës kundërshtare kundër shoqërisë kërkuuese dhe kërkoi ndërprerjen e veprimeve përmbaremore.

3. Më 29 shtator 2008, Gjykata e Rrethit Gjyqësor rrëzoi pretendimin e shoqërisë kërkuese dhe hoqi masën e sigurimit të padisë, duke u shprehur që nuk ishte pronare e tokës në fjalë dhe prandaj nuk kishte *locus standi*. Gjithashtu Gjykata e Rrethit Gjyqësor u shpreh që padia civile e shoqërisë kërkuese ishte jashtë afatit sepse ishte depozituar një vit pas afatit të parashikuar në nenin 303 të Kodit Civil.

4. Më 11 nëntor 2009, Gjykata e Apelit e përbërë nga tre gjyqtarë pranoi padinë e kundërshtarit në lidhje me veprimet përmbarimore dhe i ndërpreu ato. Ajo u bazua, *inter alia*, në vendimin e 29 shtatorit 2008, që kishte refuzuar padinë e shoqërisë kërkuese për themelin dhe kishte hequr masën e sigurimit të padisë.

5. Më 5 shkurt 2010, Gjykata e Apelit me të njëjtin trup gjykues që mori vendimin më 11 nëntor 2009, la në fuqi vendimin e Gjykatës së Rrethit Gjyqësor në lidhje me padinë civile të shoqërisë kërkuese. Shoqëria kërkuese nuk bëri kërkesë zyrtare që të tre gjyqtarët të tërhiqeshin nga çështja.

6. Më 4 mars 2010, shoqëria kërkuese depozitoi një rekurs për çështjet e ligjit në Gjykatën e Lartë, duke u ankuar që tre gjyqtarët e Gjykatës së Apelit nuk ishin të paanshëm për shkak të përfshirjes së tyre në vendimin e 11 nëntorit 2009; që një ekspert teknik duhej të ishte caktuar nga gjykata; që ishte vlerësuar gabim që parcela e tokës në fjalë nuk ishte pronë e shoqërisë kërkuese; që Agjencia Kombëtare e Privatizimit duhej të ishte ftuar të merrte pjesë në proces; dhe që pala kundërshtarë kishte paraqitur një dokument të falsifikuar. Më 25 mars 2011 ankimimi u rrëzua *de plano*.

7. Më 31 tetor 2013, Gjykata Kushtetuese me trup gjykues me tetë gjyqtarë refuzoi ankimin e shoqërisë kërkuese sepse votat u ndanë në mënyrë të barabartë. Arsyetimi u kufizua me faktin që gjykata nuk mund të arrinte shumicën për ndonjë nga problemet e ngritura në çështje. Shoqëria kërkuese u informua për mundësinë, sipas nenit 74 të ligjit për Gjykatën Kushtetuese, e depozitimit të një ankimi të ri në një moment të mëvonshëm.

8. Në vitin 2016, ligji nr. 99/2016 i ndryshuar, neni 73 § 4 i ligjit për Gjykatën Kushtetuese nr. 8577/2000. Sipas këtyre ndryshimeve, nuk është më e mundur që të rrëzohet një ankim individual për shkak të votave të barabarta të Gjykatës Kushtetuese. Në çështjet ku gjykata nuk mund të arrijë shumicën prej pesë anëtarësh për ndonjë aspekt të ankimit kushtetues, që përfshin situatën e votave të barabarta, ankimi rrëzohet përfundimisht.

VLERËSIMI I GJYKATËS

I. SHKELJA E DYSHUAR E NENIT 6 § 1 TË KONVENTËS NË LIDHJE ME TË DREJTËN E AKSESIT NË GJYKATËN KUSHTETUESE

9. Qeveria argumentoi që shoqëria kërkuese nuk kishte shteruar si duhej mjetet e brendshme ligjore sepse nuk kishte depozituar një ankim të ri kushtetues gjë të cilën kishte të drejtë ta bënte sipas nenit 131 § 1 (f) të Kushtetutës. Qeveria më tej argumentoi që shoqëria kërkuese gjithashtu nuk kishte depozituar padi civile për dëmshpërblim kundër Shtetit.

10. Në lidhje me mundësinë e depozitimit të një ankimi të ri kushtetues, pas formimit të trupës së plotë të Gjykatës Kushtetuese, Gjykata nuk mund të pranojë faktin që, thjesht se rrethanat mund të ndryshonin dhe ankuesi mund të kishte një vendim përfundimtar për kërkesën e tij në një kohë të papërcaktuar në të ardhmen, përmbush kërkesën për siguri juridike. (shihni *Marini kundër Shqipërisë*, nr. 3738/02 § 121, 18 dhjetor 2007). Prandaj shoqërisë kërkuese, në rrethanat e çështjes në fjalë, nuk ju kërkua të depozitonte një ankim të ri kushtetues.

11. Në lidhje me padinë civile për dëmshpërblim kundër Shtetit, Gjykata konsideron që një padi e tillë nuk mund të korrigjojë mungesën e aksesit të shoqërisë kërkuese në Gjykatën Kushtetuese. Prandaj, Gjykata e rrëzon kundërshtimin e Qeverisë në lidhje me shterimin e mjeteve të brendshme ligjore në lidhje me këtë ankim. Gjykata vëren se nuk është e papranueshme për ndonjë shkak tjetër dhe që prandaj duhet të shpallet e pranueshme.

12. Mbetet të konstatohet nëse vendimi i rrëzimit të ankimit kushtetues të shoqërisë kërkuese për shkak të votave të barabarta përbënte shkelje të së drejtës së saj për akses në Gjykatën Kushtetuese. Parimet e përgjithshme në lidhje me aksesin në Gjykatën Kushtetuese të Shqipërisë sa i përket rrëzimit të ankimeve kushtetuese për mungesën e shumicës, përpara ndryshimeve të bëra me ligjin nr. 99/2016 (shihni paragrafin 8 prezantuar më sipër), janë përmbledhur në çështjen e lartpërmendur *Marini* (shihni §§ 118–123).

13. Qeveria u shpreh që situata e kësaj çështjeje ishte e ndryshme nga çështja e lartpërmendur *Marini*. Së pari, për shkak se situata e votave të barabarta nuk ishte problem strukturor i organizimit të Gjykatës Kushtetuese, por ishte një situatë e përkohshme jo e shkaktuar nga vetë gjykata. Së dyti, shoqëria kërkuese mund të kundërshtonte përpara Gjykatës Kushtetuese dispozitën ligjore që kishte shkaktuar rrëzimin e ankimit kushtetues për shkak të votave të barabarta.

14. Gjykata nuk sheh argumente me peshë për të dalluar çështjen në fjalë nga çështja *Marini*. Ankimi kushtetues i shoqërisë kërkues u rrëzua sepse anëtarët e trupës së gjykimin ishin ndarë dhe nuk u arrit shumica me pesë anëtarë e kërkuar me ligj. Kështu shoqëria kërkuese nuk arriti të merrte një vendim përfundimtar të çështjes së saj dhe në këto rrethana u kufizua vetë thelbi i të drejtës së saj për akses në Gjykatën Kushtetuese (krahasoni *Marini*, përmendur më sipër, §122). Nuk kishte ndonjë mundësi të afërt për ndryshimin e situatës, sepse një nga gjyqtarët kishte kërkuar përjashtimin për shkak të pjesëmarrjes së tij më përpara në trupën gjyqesive të Gjykatës së Lartë për gjykimin e çështjes në fjalë.

15. Në këto rrethana, Gjykata konsideron që vendimi i kontestuar i Gjykatës Kushtetuese që rrëzon ankimin kushtetues të shoqërisë kërkuese për shkak të votave të barabarta, përbën mohim të pajustificuar të të drejtës së shoqërisë kërkuese për akses në Gjykatën Kushtetuese. Prandaj në këto rrethana konstatohet shkelje e nenit 6 § 1 të Konventës.

II. SHKELJE TË TJERA TË DYSHUARA SIPAS PRAKTIKËS GJYQËSORE TË MIRË-KONSOLIDUAR

16. Shoqëria kërkuese depozitoi dy ankime shtesë sipas nenit 6 § 1 të Konventës. Së pari, u ankua që trupi gjyqesive i Gjykatës së Apelit që kishte rrëzuar ankimin nuk kishte qenë i paanshme, sepse ishte i njëjti trup gjyqesive që kishte pranuar padinë civile të palës kundërshtare vetëm dy muaj më parë (shihni paragrafin 5 më sipër).

17. Në lidhje me këtë ankim, Gjykata bie dakord me Qeverinë që shoqëria kërkuese nuk i ka shteruar mjetet e brendshme sepse nuk ka depozituar një kërkesë për tërheqjen e trupës së Gjykatës së Apelit, një mundësi kjo e parashikuar shprehimisht në nenet 72 dhe 74 të Kodit të Procedurës Civile. Këto dispozita parashikojnë që gjyqtarët kanë detyrimin të tërhiqen nga një çështje sa herë që konsiderojnë se ka konflikt interesi, rast në të cilin kryetarit të një gjykate të caktuar i takon të pranojë kërkesë për heqje dorë dhe të sigurojë zëvendësimin me një gjyqtar tjetër. Nëse një gjyqtar nuk tërhiqet me dëshirë, secila palë e procesit ka të drejtë të kërkojë përjashtimin e tij. Kërkesa duhet të paraqitet brenda tre ditëve nga marrja dijeni për shkaqet e pretenduara për heqjen dorë të gjyqtarit. Shoqëria kërkuese nuk ka përdorur procedurën standarde të paraqitjes së kërkesë për dorëheqjen e gjyqtarit të cilin konsideron se nuk është i paanshëm. Në ankimin e saj kushtetues, shoqëria kërkuese pranon shprehimisht që nuk ka depozituar një kërkesë të tillë.

18. Në këto rrethana, ky ankim duhet të refuzohet sipas nenit 35 §§ 1 dhe 4 të Konventës për mos shterimin e mjeteve të brendshme ligjore.

19. Në lidhje me ankimin që Gjykata e Lartë kishte refuzuar rekursin e shoqërisë kërkuese për çështjet e ligjit pa dhënë arsye, Gjykata vëren që kërkuesi paraqiti rekursin në Gjykatën e Lartë me arsyen se vendimet e gjykatave më të ulëta ishin të pambështetura në ligj. Gjykata konsideron se arsyet e kufizuara të dhëna nga Gjykata e Lartë në formulimin e vendimit të saj *de plano*, megjithatë treguan në mënyrë të nënkuptuar që kërkuesi nuk kishte ngritur ndonjë nga çështjet e ligjit të

parashikuara në dispozitat e brendshme përkatëse, gjë që është kërkesë për pranueshmërinë e ankimit. Gjykata vëren se kur Gjykata e Lartë refuzon të pranojë një çështje për faktin se arsyet ligjore për një çështje të tillë nuk janë të mbështetura, arsyetimi shumë i kufizuar mund të plotësojë kërkesat e nenit 6 të Konventës (shihni *Marini*, lartpërmendur § 106).

20. Në këto rrethana, ky ankim është haptazi i pabazuar dhe duhet të refuzohet në përputhje me nenin 35 §§ 3 (a) dhe 4 të Konventës.

ZBATIMI I NENIT 41 TË KONVENTËS

21. Shoqëria kërkuese pretendoi 243,135 EUR dëmshpërblim monetar dhe jo monetar dhe 78,000 EUR për kosto dhe shpenzime të kryera për gjykatat e brendshme dhe për Gjykatën.

22. Qeveria gjykon që shumat e pretenduara janë të pabazuara dhe të tepruara.

23. Gjykata përsërit që një vendim ku konstatohet shkelje vendos ndaj Shtetit të paditur detyrimin ligjor për t'i dhënë fund shkeljes dhe për të rregulluar pasojat e tij. Nisur nga natyra e ankimit të shoqërisë kërkuese dhe e shkeljes së konstatuar, Gjykata konsideron se forma më e përshtatshme e korrigjimit në këtë çështje do të ishte rihapja e procesit përpara Gjykatës Kushtetuese, nëse e kërkon shoqëria kërkuese, nisur nga fakti që është në gjendje të sigurojë *restitutio in integrum* siç e kërkon neni 41 i Konventës (krahasoni *Shkalla kundër Shqipërisë*, nr. 26866/05, §§ 77–79, 10 maj 2011, dhe *X kundër Holandës*, nr. 72631/17, § 61, 27 korrik 2021). Në këtë drejtim, Gjykata vëren që neni 71/c i ligjit për Funksonimin dhe Organizimin e Gjykatës Kushtetuese parashikon që proceset në Gjykatën Kushtetuese mund të rihapen nëse një gjykatë ndërkombëtare, juridiksioni i të cilës shtrihet ndaj Republikës së Shqipërisë konstaton se janë cenuar të drejtat dhe liritë themelore të një personi “për shkak të një vendimi [të mëparshëm] të Gjykatës Kushtetuese”. Thënë kjo, konstatimi i një shkeljeje përbën shpërblim mjaftueshëm të drejtë në këtë çështje.

24. Në lidhje me kostot dhe shpenzimet për gjykatat e brendshme dhe Gjykatën, sipas praktikës gjyqësore të Gjykatës, kërkuesi ka të drejtë për rimbursim vetëm në masën që tregohet se këto kosto dhe shpenzime janë bërë në fakt dhe kanë qenë të nevojshme dhe janë të arsyeshme në lidhje me dëmshpërblimin. Në këtë çështje, Gjykata refuzon pretendimin për kosto dhe shpenzime në procese gjyqësore të brendshme dhe e konsideron të arsyeshme dëmshpërblimin në shumën 2000 EUR (dy mijë euro) për proceset në Gjykatës, plus çdo taksë që mund t'i ngarkohet shoqërisë kërkuese.

PËR KËTO ARSYE, GJYKATA, UNANIMISHT,

1. *shpall* të pranueshëm ankimin në lidhje me të drejtën e aksesit në Gjykatën Kushtetuese të shoqërisë kërkuese, dhe *vendos* që ankimet e tjera janë të papranueshme;

2. *shprehet* që konstaton shkelje të nenit 6 § 1 të Konventës;

3. *shprehet* që konstatimi i shkeljes përbën në vetvete shpërblim mjaftueshëm të drejtë për çdo dëm jo monetar të përjetuar nga shoqëria kërkuese;

4. *shprehet*

a) që Shteti i paditur duhet t'i paguajë shoqërisë kërkuese, brenda tre muajve, 2,000 EUR (dy mijë euro), plus çdo taksë që mund t'i ngarkohet shoqërisë kërkuese, në lidhje me kostot dhe shpenzimet, që do të konvertohen në monedhën e Shtetit të paditur me kursin në fuqi në datën e shlyerjes;

b) që nga mbarimi i afatit të sipërpërmendur tre mujor deri në datën e shlyerjes, interes i thjeshtë të paguhet për shumat e mësipërme sipas normës të njëjtë me normën marxhinale të kreditimit të Bankës Qendrore Evropiane gjatë periudhës së mospagimit plus tre pikë përqindje;

5. *rrezon* pretendimin e shoqërisë kërkuese për shpërblim të drejtë.

Bërë në gjuhën angleze dhe njoftuar me shkrim, më 17 tetor 2023, sipas Rregullit 77 §§ 2 dhe 3 të Rregullores së Gjykatës.

Olga Chernishova
Zëvendëskancelare

Georgios A. Serghides
President

